

PAPIEŻ JAKO ŚWIADEK CHRYSTUSA

W chrześcijaństwie szczególnie dostojnym terminem, który towarzyszy całym jego dziejom jest „*martyr – świadek*” Najdoskonalszym owocem takiego sensu życia jest „*martyria – świadectwo*” W to żywe i trwające dzieło wpisuje się Jezus Chrystus, w swoim przyjściu, orędziu oraz paschalnym dziele zbawczym, a przede wszystkim swoją Osobą.

Zapisana w świadku historia zbawienia, określonego stylu życia, a czasem i męczeństwa jest zobowiązującym i twórczym świadectwem wiary. W tym ukazuje się tożsamość świadectwa, jego moc i zobowiązanie do życia Chrystusem. To jest droga ziemskiego pielgrzymowania we wspólnocie eschatologicznego ludu Bożego Nowego Przymierza, znaczone obdarowaniem Bogiem, we wcielonym Synu Bożym.

Ewangelia i zbawienie Chrystusowe są przekazywane w ludzie żyjącym *Kazaniem na Górze* i sakramentami, a więc we wspólnocie Jezusa, która jest Kościołem i „która będzie trwała aż do całkowitego wypełnienia Królestwa”¹. Kościół zatem jest komunią (*koinonia*), opartą na Kolegium Biskupów jako następców Apostołów i Papieżu jako następcy Piotra².

Biskup Rzymu, ze względu na szczególną właściwość swojej stolicy – sukcesję posłannictwa Piotrowego – posiada jedyłą w swoim rodzaju władzę, misję i zarazem odpowiedzialność pasterską nad wszystkimi Kościołami lokalnymi, pełniąc z woli Chrystusa posługę stróża ich komunii i urząd głowy Kolegium Biskupów.

¹ KKK 765.

² Por. KK 18; KKK 875.

Piotr jako Skala Kościoła

Ewangelie ukazują Piotra wyróżnianego przez Jezusa i zajmującego szczególną pozycję wśród Dwunastu, jako „Pierwszy Szymon, zwany Piotrem” (Mt 10,2)³. To on wyznaje pod Cezareą Filipową: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16,16). Jezus zaś w odpowiedzi stwierdzi: „Ty jesteś Piotr [czyli Skala], i na tej Skale zbuduję Kościół mój” (Mt 16,18)⁴. Właśnie „poruszeni przez łaskę Ducha Świętego i pociągnięci przez Ojca, wierzymy i wyznajemy o Jezusie: «Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego» (Mt 16,16). Na skale tej wiary, wyznawanej przez Piotra, Chrystus założył swój Kościół”⁵.

To Piotr, jak zauważa Benedykt XVI „wyraża swoją niezłomną wiarę w Jezusa, Syna Bożego i obiecanego Mesjasza. W odpowiedzi na to jasne wyznanie wiary (...) Chrystus wyjawia, jaką misję zamierza mu powierzyć, polegającą na tym, że będzie «opoką», «skałą», widzialnym fundamentem, na którym wzniesiona jest cała duchowa budowla Kościoła (por. Mt 16,16-19). (...) dzięki zadaniu powierzonemu przez Jezusa Szymon Piotr stanie się tym, czym przez «ciało i krew» nie jest. (...) Szymon, który jako pierwszy wyznał, że Jezus jest Chrystusem, i był pierwszym świadkiem zmartwychwstania, teraz, przez swoją odnowioną wiarę staje się skałą, która się opiera niszczycielskim siłom zła”⁶.

Ciekawy jest także Janowy obraz powołania Apostoła z Bet-saidy: „Jezus wejrząwszy na niego rzekł: Ty jesteś Szymon, Syn Jana, ty będziesz nazywał się Kefas – to znaczy: Piotr” (J 1,42).

³ „Od tego znamiennego podkreślenia pierwszeństwa Piotra rozpoczyna się w *Ewangelii św. Mateusza* lista dwunastu Apostołów; także dwie pozostałe Ewangelie synoptyczne oraz *Dzieje Apostolskie* wymieniają na początku imię Szymona. Ta lista, mająca znaczenie bardzo doniosłego świadectwa, oraz inne fragmenty ewangeliczne ukazują wyraźnie i z prostotą, że kanon nowotestamentalny przyswoił sobie słowa Chrystusa odnoszące się do Piotra i do jego roli w grupie Dwunastu” (Kongregacja Nauki Wiary, *Prymat Następcy Piotra w tajemnicy Kościoła*, Citta del Vaticano 1999 nr 3).

⁴ Por. J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Kościół. Wspólnota w drodze*, Kielce 2009, s. 48-58.

⁵ KKK 424.

⁶ Benedykt XVI, *W Kościele wszystko opiera się na wierze*. Homilia Papieża podczas Mszy św. z nowymi kardynałami. 19.02.2012. „L'Osservatore Romano” 33/2012 nr 4, s. 10.

Zatem „czy fundamentem Kościoła jest Piotr jako osoba, czy też jest nim jego wyznanie? Odpowiedź brzmi: wyznanie istnieje wyłącznie jako odpowiedzialna wypowiedź osoby i dlatego jest ono związane z osobą. I odwrotnie, fundamentem nie jest osoba w jej, by tak rzec, metafizyczno-neutralnym ujęciu, lecz osoba jako nosiciel wyznania: każdy z tych dwóch elementów w oderwaniu od drugiego chybia istoty problemu”⁷.

To Szymon Piotr wsparty mocą Jezusa Chrystusa, a nie z samego siebie, należąc do budowli wznoszonej przez Pana – „Kościół mój” (Mt 16,17), będzie skałą jedności oraz poręczycielem nauki Chrystusowej i gwarantem jej mocy w obliczu sił zniszczenia (por. Mt 16,18). „Kościół Chrystusowy ma być domem zbudowanym na skale, który dlatego nie zachwieje się, że został wzniesiony na słowie i nauce, których pierwszym świadkiem i poręczycielem jest Piotr”⁸. J. Ratzinger wskazuje, że „Piotr pozostał łącznikiem między chrześcijanami-Żydami a chrześcijanami-poganami, a misja ta była dla całego Kościoła konkretyzacją szczególnego mandatu udzielonego mu przez Pana”⁹.

Utwierdzać braci

Ewangelia Łukaszcza ukazuje Piotra w gronie Dwunastu. W scenie połowu ryb (por. Łk 5,1-11); w zawołaniu „wy płyn na głębię” (Łk 5,4) wskazuje na moc Jezusa zaofiarowaną jemu. Oto „człowiek grzeszny” (Łk 5,4) ma stać się rybakim ludzi (por. Łk 5,10). Ta zapowiedź sukcesów ewangelizacyjnych oparta jest na gwarancji, która padła na grunt bezwarunkowej wiary: „Na Twoje słowo zarzucę sieć” (Łk 5,5).

To sam Jezus „przywołał swoich uczniów i wybrał spośród nich dwunastu, których też nazwał apostołami: Szymona, którego nazwał Piotrem” (Łk 6,13-14). Ten grzeszny człowiek otrzymuje podczas Ostatniej Wieczerzy zapewnienie Jezusa: „Szymonie, Szymonie, oto szatan domagał się, żeby was przesiał jak pszenicę; ale Ja prosiłem za tobą, żeby nie ustała twoja wiara. Ty ze swej stro-

⁷ J. Ratzinger, *Wykłady bawarskie z lat 1963-2004*, Warszawa 2009, s. 21.

⁸ H. Seweryniak, *Świadectwo i sens. Teologia fundamentalna*, Płock 2001, s. 444-445.

⁹ J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Kościół. Wspólnota w drodze*, dz. cyt., s. 76.

ny utwierdzać twoich braci” (Łk 22,31-32)¹⁰. „Piotr (...) jest tym, który po swoim nawróceniu nigdy już nie zachwieje się w wierze i będzie umacniał braci”¹¹. Ta wersja „mandatu pierwszeństwa (...), który łącząc posłannictwo Piotrowe z wydarzeniem Ostatniej Wierczerzy, kładzie ważny akcent na jego eklezjologiczny wymiar”¹².

Wiara Piotra, zanurzona w modlitwie Jezusa, okazała się trwałą, a po swoim nawróceniu stał się umocnieniem dla braci (por. Łk 22, 61-62) i szerszej wspólnoty (por. Łk 22,28-29). Chodzi tutaj m.in. o Kościoły w Jerozolimie (por. Dz 1,15) czy Antiochii (por. Dz 15,23). „Utwierdzać ich” oznaczało m.in. dodawanie odwagi, nauczanie czy upominanie. Paschalny „Piotr, który, przemawiając w imieniu braci i pełniąc rolę ich przewodnika, urzeczywistnia powierzone mu przez Pana zadanie utwierdzenia braci (Łk 22,32)”¹³. Piotr pełnił te funkcje w toku szerokiej działalności popaschalnej (por. Dz 1-15)¹⁴.

Pierwszy świadek Zmartwychwstałego

Paweł z Tarsu w formule wiary wzmiankując Apostoła z Bet-saidy stwierdza: „że Chrystus umarł (...), że został pogrzebany, że zmartwychwstał (...) i że ukazał się Kefasowi, a potem Dwunastu” (1 Kor 15,5)¹⁵. Tekst ten wskazuje, że w pierwotnym Kościele

¹⁰ „O autentyczności słów Jezusa świadczy nie tylko troska Łukasza o zebranie wiadomości pewnych i przedstawienie ich w formie opowiadania wytrzymującego próbę krytyki, o czym pisze w przedmowie do swojej Ewangelii, lecz również zawarty w nich pewien paradoks: Jezus uskarża się na słabość Piotra i jednocześnie powierza mu misję utwierdzenia innych. (...) Łukasz, uważny i wrażliwy na sens słów, nie waha się ukazać owego mesjanicznego paradoksu” (Jan Paweł II, Przemówienie podczas audiencji generalnej. 2.12.1992, „L’Osservatore Romano” 14/1993 nr 2, s. 51).

¹¹ Kongregacja Nauki Wiary, *Prymat Następcy Piotra w tajemnicy Kościoła*, nr 3.

¹² J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Kościół. Wspólnota w drodze*, dz. cyt., s. 46.

¹³ Tamże, s. 35.

¹⁴ Por. S. van Calster, *Utwierdzać twoich braci. Niektóre aspekty pastoralnych poczynań Jana Pawła II*, *Communio* 47(1988) nr 5, s. 48-58.

¹⁵ „W Pierwszym Liście św. Pawła do Koryntian mamy najstarszy opis zmartwychwstania, jakim dysponujemy. Paweł przejął go wiernie od świadków. Opis ten mówi najpierw o śmierci Chrystusa za nasze grzechy, o złożeniu Go do grobu, o Jego zmartwychwstaniu trzeciego dnia, a kończy się słowami: «Ukazał

Piotr uważany był za pierwszego świadka zmartwychwstania. Na to samo wskazuje opis spotkania ze Zmartwychwstałym w Emaus: „Zmartwychwstał Pan prawdziwie i ukazał się Szymonowi” (Łk 24,34). Natomiast Markowy przekaz wskazuje na ukierunkowane posłannictwo zmartwychwstania: „Idźcie, powiedzcie Jego uczniom i Piotrowi” (Mk 16,7).

Piotr na wieść o zmartwychwstaniu biegnie do grobu, gdzie „schyliwszy się” widzi „same tylko płótna” (Łk 24,12; J 20,5). W tradycji Janowej, mimo że „uczeń, którego Jezus miłował” przybył pierwszy, to Piotr „pierwszy” wszedł do grobu po zmartwychwstaniu (por. J 20,6-7). Także Piotr jako „pierwszy” rzucił się w morze na spotkanie zmartwychwstałego Pana (por. J 21,7). Przywołane wydarzenia po zmartwychwstaniu wskazują na Piotra, który ma pierwszeństwo w apostołacie paschalnym.

W tym kontekście J. Ratzinger wskazuje: „Słowo związane jest ze świadkiem, gwarantującym Jego jednoznaczność, (...). Świadek zaś nie jest jednostką istniejącą tylko dla siebie i w sobie samej. Jest on sam z siebie i jeśli chodzi o własną zdolność tak samo słabym świadkiem, jak Piotr opoką dzięki swojej mocy. Jest on świadkiem nie według «ciała i krwi», ale za sprawą swojej więzi z Duchem, Parakletem, będącym gwarantem prawdy i pamięci. To On jednoczy świadka z Chrystusem. Paraklet bowiem nie przemawia sam od siebie, ale bierze z tego, co «należy do Niego» (...): J 16,13)”¹⁶.

Oczywiście, że „Chrystus zmartwychwstały potrzebuje świadków, którzy Go spotkali, ludzi, którzy Go poznali (...), niejako dotknęli Go ręką i teraz mogą o Nim świadczyć. W ten właśnie sposób Kościół, rodzina Chrystusa, rozrósł się z «Jerozolimy (...) aż po krańce ziemi» (...). Dzięki świadkom został zbudowany Kościół – poczynając od Piotra, Pawła i Dwunastu”¹⁷.

się Kefasowi, a potem Dwunastu» (1 Kor 15,5). W ten sposób raz jeszcze zostaje tu zwięźle wyrażony sens posłannictwa powierzonego Piotrowi aż do końca czasów: być świadkiem zmartwychwstałego Chrystusa” (Benedykt XVI, *Posługa Papieża gwarancją posłuszeństwa Chrystusowi i Jego słowu*. Msza św. w bazylice św. Jan na Lateranie z okazji objęcia katedry Biskupa Rzymu. 7.05.2005. „L’Osservatore Romano” 26/2005 nr 7-8, s. 20).

¹⁶ J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Kościół. Wspólnota w drodze*, s. 60.

¹⁷ Benedykt XVI, *Posługa Papieża gwarancją posłuszeństwa Chrystusowi i Jego słowu*. Msza św. w bazylice św. Jana na Lateranie z okazji objęcia katedry Biskupa Rzymu. 7.05.2005, s. 19.

Rzym – świadectwo męczeństwa

Skoro Piotr złożył decydujące świadectwo miłości do Chrystusa w Rzymie, Kościół ten czuł się spadkobiercą jego misji wobec innych Kościołów. U źródeł idei, że następcą Piotra jest każdorazowy Biskup Rzymu nie jest splot wydarzeń społeczno-politycznych. Fundamentem jest fakt, że Piotr był biskupem Wiecznego Miasta. Jego jedyne w swoim rodzaju posłannictwo stanowi fundament sukcesji prymacialnej.

Pobyt Piotra w Rzymie ukazuje stwierdzenie: „Pozdrawia was ta [wspólnota kościelna], która jest w Babilonie, razem z wami wybrana, oraz Marek mój syn” (1 P 5,13). Potwierdzenie śmierci krzyżowej Piotra można doszukać się w zapowiedzi: „Zaprawdę, zaprawdę, powiadam ci: gdy byłeś młodszy, opasywałeś się sam i chodziłeś, gdzie chciałeś. Ale gdy się zestarzejesz, wyciągniesz ręce swoje, a inny się opasze i poprowadzi, dokąd nie chcesz” (J 21,18).

Działalność i śmierć męczeńska Piotra jest poświadczona także w *Liście Klemensa Rzymskiego do Kościoła w Koryncie*. „Możemy powiedzieć, że list ten stanowi pierwszy przejaw prymatu Kościoła rzymskiego po śmierci św. Piotra”¹⁸. I „już w I wieku Kościół Rzymu okazuje troskę wszystkim innym Kościołom, którym przewodniczy w miłości”¹⁹, co oznacza, że jest on głową chrześcijaństwa.

Obok męczeństwa Piotra w Wiecznym Mieście ważnym jest tradycja jego grobu na Watykanie. To akcentuje Gajus, rzymski prezbiter, wskazując na znaki zwycięstwa Apostołów, a więc tych którzy założyli Kościół. Chodzi zapewne o „miejsce, gdzie zostały złożone święte szczątki (...) apostołów”²⁰. Także wykopaliska archeologiczne mówią „Petreni – Piotr jest tutaj”, wskazując na grób Apostoła. W perspektywie eklezjologicznej męczeństwo św. Piotra w Rzymie ma wymiar szczególny dla katolickości Kościoła²¹.

¹⁸ Benedykt XVI, *Św. Klemens Rzymski*. Audjencja generalna. 7.03.2007. „L’Osservatore Romano” 28/2007 nr 6, s. 39.

¹⁹ Tamże, s. 40.

²⁰ Euzebiusz z Cezarei, *Historia Kościelna*, Poznań 1924, II, 25, 6-8.

²¹ Por. J. Ratzinger, *Tajemnica Jezusa Chrystusa*, Kielce 1994, s. 70.

Religijny sens posługi prymacjalnej

Opatrzność Boża pozwoliła Janowi Pawłowi II stwierdzić: „Tylko w świetle wiary możliwe jest przyjęcie z wewnętrznym spokojem i ufnością faktu, że na mocy waszego wyboru przypadło mi stać się Namiestnikiem Chrystusa na ziemi i widzialną Głową Kościoła”²². Powierzenie się Bogu następcy św. Piotra jest zawsze przekraczaniem ludzkich oporów i obaw wynikających z rozeznania podejmowanych zadań apostoelskich. „Podejmując swoją posługę, (...) Papież wie, że jego misją jest sprawić, aby zajaśniała dla współczesnych ludzi światłość Chrystusa: nie jego własne światło, ale światło samego Chrystusa”²³.

Zatem „Katedra Piotra, jak mówił Benedykt XVI, zobowiązuje tego, kto ją obejmuje, aby powtarzał słowa, które wypowiedział Piotr w momencie, gdy uczniowie przeżywali kryzys i wielu chciało odejść: «Panie, do kogóż pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego. A myśmy uwierzyli i poznali, że Ty jesteś Świętym Bożym» (J 6,68-69)”²⁴.

Trzeba tutaj także przywołać dramatyczne słowa: „Napięcie pomiędzy darem, pochodzącym od Pana, i własnymi zdolnościami jest tak oczywiste, że wywołuje zmieszanie; mamy tutaj w pewien sposób do czynienia z antycypacją całego dramatu historii papieństwa, na przestrzeni której wciąż napotykamy dwa elementy: ten, przez który papieństwo dzięki mocy, która od niego nie pochodzi, pozostaje fundamentem Kościoła, oraz ten, przez który pojedynczy papież, ze względu na cechy typowe dla ich człowieczeństwa, stają się wciąż na nowo zgorszeniem, bo zamiast iść za Chrystusem, chcą iść przed Nim; myślą bowiem, kierując się swoją ludzką logiką, że powinni przygotować Mu drogę, która tymczasem tylko

²² Jan Paweł II, *Święte Kolegium znakiem powszechności Kościoła*. Przemówienie do kardynałów. 18.10.1978 W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 1. 1978. Red. F. Kmiotek. Poznań-Warszawa 1987, s. 7.

²³ Benedykt XVI, *Aby głosić całemu światu żywą obecność Chrystusa*. Msza św. w Kaplicy Sykstyńskiej na zakończenie konklawe. 20.04.2005. „L'Osservatore Romano” 26/2005 nr 6, s. 6.

²⁴ Benedykt XVI. *Posługa Papieża gwarancja posłuszeństwa Chrystusowi i Jego słowu*. Msza św. w bazylice św. Jana na Lateranie z okazji objęcia katedry Biskupa Rzymu. 7.05.2005, s. 20.

On może wyznaczyć: «Nie myślisz po Bożemu, lecz po ludzku» (Mt 16,23)²⁵.

Ta otwartość winna być żywa w Bogu poprzez cały pontyfikat: „Obejmuję myślą lata posługi na Rzymskiej stolicy ze świadomością własnych ludzkich ułomności, a równocześnie z ogromną ufnością w wielkość Bożego Miłosierdzia”²⁶. Chodzi tutaj o wiarę, z której płynie chrześcijańska nadzieja budująca optymizm. Jednak ludzka aktywność nie może uprzedzać czy przytłaczać Bożych inicjatyw i Bożego dynamizmu. Dlatego Jan Paweł II mówił: „I dziś mam nadzieję, że z Bożą pomocą wypełnię swoje papieskie posługiwanie wobec was, moi Bracia Biskupi: jako Następca Piotra pragnę umocnić was w apostołskim oddaniu wierze”²⁷.

Świadectwo jedności wiary i Kościoła

Z ustanowienia Jezusa Chrystusa posługą Piotra jako głowy Kolegium apostołskiego i fundament jedności ma trwać w Kościele aż do skończenia czasów, funkcjonując jako posługa prymacjalna. Szczególnie dzisiaj „Kościół katolicki jest świadom, że pośród wszystkich Kościołów i Wspólnot kościelnych to on zachował posługę Następcy apostoła Piotra w osobie Biskupa Rzymu, którego Bóg ustanowił «trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności» i którego Duch podtrzymuje”²⁸.

Pierwotne chrześcijaństwo od początku wskazuje na potrzebę kontynuacji Piotrowego fundamentu aż do kresu historii (por. Mt 16,17-18). „Kościół dla zachowania swej jedności i powszechności potrzebuje nie tylko struktur soborowych, ale decydujące znaczenie dla wspólnoty Kościołów ma osobowy, zarazem wszakże sprawowany w kolegialnej wspólnocie uniwersalny urząd jedności”²⁹.

²⁵ J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Kościół. Wspólnota w drodze*, dz. cyt., s. 54.

²⁶ Jan Paweł II, *Odnawiam gotowość służenia Kościołowi*. Audiencja generalna. 17.05.1995. „L'Osservatore Romano” 16/1995 nr 7, s. 47.

²⁷ Jan Paweł II, *Zapał ewangelizacyjny w duchu soborowym*. Do biskupów Nowej Zelandii podczas wizyty „ad limina” 13.11.1978. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 1. 1978, dz. cyt., s. 67.

²⁸ Jan Paweł II, Encyklika *Ut unum sint*, Citta del Vaticano 1995, nr 88.

²⁹ K. Raiser, *Pierwszy pośród równych*. „Tygodnik Powszechny” z dnia 30.06.1996, s. 12.

Biskup Rzymu „jest trwałą i widzialną zasadą i podstawą jednoŝci biskupów i wszystkich wiernych. (...) prymat Koŝcioła w Rzymie i jego Biskupa jest prymatem w słuźbie katolickiej jednoŝci”³⁰. Benedykt XVI dodaje, że „posługa Następcy Piotra jest związana z jednoŝcią, jak i apostołskoŝcią, a więc to ona jednoczy widzialnie Koŝciół wszystkich części ŝwiata i wszystkich czasów”³¹.

Benedykt XVI przypomina, że to „Piotr jako pierwszy złożył w imieniu Apostołów wyznanie wiary: «Ty jesteŝ Mesjasz, Syn Boga żywego» (Mt 16,16). Takie jest zadanie wszystkich Następców Piotra: przewodzić w wyznawaniu wiary w Chrystusa, Syna Boga żywego. Katedra Rzymu jest przede wszystkim katedrą tego wyznania wiary. Z wysokoŝci tej katedry Biskup Rzymu ma obowiązek powtarzać nieustannie: «*Dominus Iesus* – Jezus jest Panem», jak napisał Paweł w listach: do Rzymian (10,9) i do Koryntian (por. 1 Kor 12,3)”³².

ŝwiadectwo pójŝcia za Jezusem

Joseph Ratzinger zauważa, że z Chrystusa, „wyprowadza się kierunek i sposób realizacji (...) przez papieźa zadania «*imitatio*» (naŝladowania, «pójŝcia za»). To, co w odniesieniu do Chrystusa jest tytułem zwierzchnoŝci (*laudes Christi*), w odniesieniu do papieźa stanowi wymóg naŝladowania (*imitatio*). (...) Mocą, którą zastępcza Chrystusa winien się upodobnić do swego Pana, jest moc miłoŝci gotowej do męczeństwa. (...) W tym sensie właŝciwym miejscem zastępcy Chrystusa jest Krzyź”³³.

Ewangeliczne pójŝcie za Jezusem Chrystusem „dla urzędu Piotrowego jest to naczelna prerogatywa, obowiązek i program”³⁴. Taka wizja misji wskazuje, że Papieź jest ŝwiadomy ŝczególnej

³⁰ Benedykt XVI, *Prymat w słuźbie jednoŝci*. Rozwaźanie przed modlitwa „Anioł Pański”. 29.06.2005. „L'Osservatore Romano” 26/2005 nr 9, s. 18.

³¹ Benedykt XVI, *Wyznajemy wiarę w Koŝciół Jezusa Chrystusa*. Msza ŝw. i nałoźenie paliuszy. 29.06.2005. „L'Osservatore Romano” 26/2005 nr 9, s. 17.

³² Benedykt XVI, *Posługa Papieźa gwarancją posłuszeństwa Chrystusowi i Jego słowu*. Msza ŝw. w bazylice ŝw. Jana na Lateranie z okazji objęcia katedry Biskupa Rzymu. 7.07.2005, s. 19-20.

³³ J. Ratzinger, *Wykłady bawarskie 1963-2004*, dz. cyt., s. 28-30.

³⁴ Jan Paweł II, *Sprawa chrzeŝcijaŝskiego wychowania młodzięzy*. Spotkanie z Kurią Rzymską. 28.06.1984. „L'Osservatore Romano” 5/1984 nr 6, s. 13.

asystencji Bożej. W konsekwencji ta tajemnicza relacja i pogłębiająca się nadprzyrodzona komunია pozwala następcom św. Piotra występować w imieniu Pana³⁵.

Ta więź pozwala Ojcu świętemu głosić orędzie Ewangelii mimo, że jest „słabym, ale autentycznym odbiciem samego Pana Jezusa”³⁶. Jako świadectwo należy też traktować takie papieskie sformułowania: „Panu użyczam swojego głosu i mojego widocznego uczucia”³⁷, czy też: „wysłuchajcie głosu Pana, mówiącego do was przez «Piotra»”³⁸. Dlatego ważne jest „przyjęcie przewodnictwa Rzymu, bycie w zgodzie ze świadectwem wiary następcy Piotra”³⁹. Już dla Cypriana Kościół rzymski jest „matką i korzeniem Kościoła katolickiego”⁴⁰.

Benedykt XVI zapewnia: „Jeśli z jednej strony jestem świadomy ograniczeń mojej osoby i moich zdolności, z drugiej – znam dobrze naturę misji, która została mi powierzona, i którą zamierzam wypełniać z wewnętrznym oddaniem. Nie są to honory, lecz posługa, którą trzeba pełnić z prostotą i otwartością, naśladowując naszego Mistrza i Pana, który nie przyszedł, aby Mu służyło, lecz żeby służyć (por. Mt 20,28), a podczas Ostatniej Wieczerzy umył nogi Apostołom, polecając im czynić to samo (por. J 13,13-14)”⁴¹.

Ekumeniczne wyzwania

Posługa następców Piotra wpisana jest w apostołskość Kościoła i zintegrowana z kolegialnością, z wiarą i nieomylnością całego

³⁵ Por. Jan Paweł II, *Katolicy francuscy, bądźcie dumni ze swej wiary*. Przybycie do Paryża na Pola Elizejskie. 30.05.1980. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 3, 2. 1980. Red. F. Kniotek. Poznań-Warszawa 1985, s. 666-667.

³⁶ Jan Paweł II, *Nie pozwólcie, by poniżyły was lub zniszczyły obecne warunki*. Na lotnisku w Teresina. 8.07.1980. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 3, 2. 1980. Red. F. Kniotek. Poznań-Warszawa 1986, s. 102.

³⁷ Jan Paweł II, *Kościół Amazonii jest w szczególny sposób misyjny*. Pozdrowienie w katedrze diecezji Manus. 10.07.1980. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 3, 2. 1980, s. 128.

³⁸ Tamże, s. 128.

³⁹ J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Kościół. Wspólnota w drodze*, dz. cyt., s. 89.

⁴⁰ Cyprian, *List 48*. W: Cyprian, *Listy*, Warszawa 1969, s. 132.

⁴¹ Benedykt XVI, *Proszę was o pomoc w posłudze Kościołowi*. Spotkanie z członkami Kolegium Kardynalskiego. 22.04.2005. „L'Osservatore Romano” 26/2005 nr 6, s. 7.

ludu Bożego, wyposażonego w „zmysł wiary”⁴². Świadczenie wiary we współczesnym świecie pyta o tożsamość w znaku jedności Kościołów i obecności na płaszczyźnie uniwersalnej. „Piotr otrzymuje obietnicę dla zgromadzenia nowego ludu Bożego, która rozciąga się na wszystkie czasy; obietnicę wykraczającą poza czas jego własnej ziemskiej egzystencji”⁴³. Oczekiwany jest eklezjalny konsensus w niezbędności tej posługi, pamiętając, że „prymat rzymski, to znaczy uznanie Rzymu za kryterium autentycznie apostołskiej wiary, jest starszy od kanonu Nowego Testamentu”⁴⁴.

Posługiwanie Piotra jest dla chrześcijan wspólnym zadaniem, wraz z pytaniami: jak Kościół może trwać w prawdzie i jedności Ewangelii, jak może zrealizować swą misję wspólnoty powszechnej, powołanej do bycia znakiem nadziei, zacznem wolności i sprawiedliwości, źródłem komunii dla ludzkości. W posłudze Piotra oczekiwane jest, że „Kościół wsłucha się w głos innych wspólnot chrześcijańskich, pragnących zrekonstruować wraz z nim jedność Ciała Chrystusowego”⁴⁵.

Joseph Ratzinger zauważa, że „dla papieżstwa i Kościoła katolickiego krytyka tegoż papieżstwa ze strony chrześcijan niekatolików jest ukłuciem przynaglającym do szukania coraz bardziej Chrystusowej realizacji posługi Piotra. Z kolei dla chrześcijaństwa niekatolickiego papież pozostaje ciągłym, widzialnym wezwaniem do realnej jedności, zadanej Kościołowi do osiągnięcia, a której znakiem dla świata jest właśnie on”⁴⁶.

Konieczne jest „zachowanie (...) depozytu wiary, (...) poszanowanie nakazów Chrystusa, który Szymonowi, ustanowionemu opoką Kościoła, przekazał klucze królestwa niebieskiego (por. Mt 16,18-19), który mu polecił umacniać braci (por. Łk 22,32) i w dowód miłości paść owce i baranki Jego trzody (por. J 21,15-17). (...) Zadanie to zostało powierzone nie tylko św. Piotrowi, lecz

⁴² „Ogół wierzących, mających namaszczenie od Świętego (por. 1 J 2, 20.27), nie może zbłądzić w wierze i tę swoją szczególną właściwość ujawnia przez nadprzyrodzony zmysł wiary całego ludu, gdy «poczynając od biskupów aż po ostatniego z wiernych świeckich» ujawnia on swą powszechną zgodność w sprawach wiary i moralności” (KK 12).

⁴³ J. Ratzinger - Benedykt XVI, *Kościół. Wspólnota w drodze*, dz. cyt., s. 55.

⁴⁴ Tamże, s. 62.

⁴⁵ J. M. R. Tillard, *L'evêque de Rome*, Paris 1982, s. 69.

⁴⁶ J. Ratzinger, *Wykłady bawarskie 1963-2004*, dz. cyt., s. 34.

także jego prawowitym następcą”⁴⁷. „Obecny Następca Piotra (...). Wzorem swoich poprzedników będzie zdecydowanie popierał wszelkie inicjatywy, które mogą sprzyjać nawiązywaniu kontaktów i pogłębianiu porozumień z przedstawicielami różnych Kościołów i Wspólnot kościelnych”⁴⁸.

Służba Piotrowa jest obowiązkiem miłości

Piotra ma „dawać świadectwo prawdzie i miłości Chrystusa”⁴⁹ Oczwistym jest, „że to niezwykle posługiwanie należy zawsze odnosić do miłości, jako do źródła, z którego się zasila i niejako do warunków, w których mogłoby się rozwijać: aby ta miłość była jak gdyby konieczną odpowiedzią na pytanie Jezusa: «Miłujesz Mnie?» Pragniemy (...), aby Nasze posługiwanie było od samego początku posługiwaniem miłości”⁵⁰.

Zatem „w swej relacji o skierowanym do Piotra trzykrotnym zapytaniu Zmartwychwstałego – «Czy miłujesz Mnie?» i o trzykrotnym zobowiązaniu go do pasienia owczarni Chrystusowej, Jan jeszcze raz wyraźnie podkreśla tę trwałą misję Piotra dotyczącą wiary całego Kościoła (zob. J 21,15-17)”⁵¹. Dlatego Benedykt XVI przypomniał: „Miłość do Chrystusa była najbardziej przemożną siłą w życiu naszego umiłowanego Ojca świętego (...). Dzięki temu głębokiemu zakorzenieniu w Chrystusie mógł On dźwigać ciężar, który przerasta siły człowieka: mógł być pasterzem owczarni Chrystusa, Jego Kościoła powszechnego”⁵².

⁴⁷ Jan Paweł II, *Wierność Soborowi*. Pierwsze orędzie radiowe i telewizyjne „Urbi et Orbi”. 17.10.1978. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 1. 1978, s. 3-4.

⁴⁸ Benedykt XVI, *Aby głosić całemu światu żywa obecność Chrystusa*. Msza św. w Kaplicy Sykstyńskiej na zakończenie konklawe. 20.04.2005, s. 6.

⁴⁹ Jan Paweł II, *Służba Kościoła dla ludzkości*. Do korpusu dyplomatycznego. 20.10.1978. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 1. 1978, s. 9.

⁵⁰ Jan Paweł II, *Wierność Soborowi*. Pierwsze orędzie radiowe i telewizyjne „Urbi et Orbi”. 17.10.1978, s. 4.

⁵¹ J. Ratzinger – Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu*, Cz. II. Od wjazdu do Jerozolimy do Zmartwychwstania, Kielce 2011, s. 276-277.

⁵² J. Ratzinger, „Pójdź za mną” Homilia. 8.04.2005. „L'Osservatore Romano” 26/2005 nr 5, s. 21.

Trwające w następcach „posługiwanie Piotrowe (...) jest istotnie zobowiązaniem do poświęcenia i do miłości. Pragnę, by takie właśnie było moje pokorne posługiwanie. Umacnia mnie w tym przede wszystkim pewność lub lepiej: niewzruszona wiara w potęgę Pana Jezusa, który przyrzekł swojemu Kościołowi niezmienną opiekę (por. Mt 28,20), a swojemu namiestnikowi, podobnie i bardziej niż wszystkim innym pasterzom, szepce zachęcająco: «*modicae fidei, quare dubitasti?*» (Mt 14,31)”⁵³.

Zapewnienie Jana Pawła II jest czytelne: „Jako chrześcijanin, a bardziej jeszcze jako Papież, jestem i pozostanę świadkiem takiej postawy powszechnej miłości, z zachowaniem dla wszystkich tej samej życzliwości, ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy przeżywają trudności”⁵⁴. Dlatego Benedykt XVI prosił: „(...) módlcie się za mnie, abym uczył się coraz bardziej kochać Pana. Módlcie się za mnie, abym uczył się kochać coraz bardziej Jego owczarnię – was, Kościół święty, każdego z was osobno i wszystkich razem. Módlcie się za mnie, abym nie uciekł ze strachu przed wilkami”⁵⁵.

Doświadczenie cierpienia

Nadprzyrodzona komunია Chrystusa i Piotra oraz jego następców znajduje też wyraz w doświadczeniu cierpienia, a więc w Krzyżu (por. Rz 6,4-15; Ga 5,16-25; 2 Kor 5,14-15). Doświadczenia, znaczone chorobą i cierpieniem, coraz głębiej i ciągle na nowo pogłębiają pasterskie doświadczenie prymatu ku wydoskonalaniu wiary, która ożywia spełnianą w Kościele posługę⁵⁶.

⁵³ Jan Paweł II, *Jan Paweł II ogłasza swoją pielgrzymkę do Meksyku*. Audiencja z okazji życzeń świątecznych. 22.12.1978. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 1, 1978 s. 183.

⁵⁴ Jan Paweł II, *Służba Kościoła dla ludzkości*. Do korpusu dyplomatycznego. 20.10.1978, s. 10.

⁵⁵ Benedykt XVI, *Wysłuchać się z całym Kościołem w słowo i wolę Chrystusa*. Msza św. z okazji inauguracji pontyfikatu. 24.04.2005. „L'Osservatore Romano” 26/2005 nr 6, s. 11.

⁵⁶ „Bóg pozwolił mi w ciągu minionych miesięcy doświadczyć cierpienia, pozwolił mi doświadczyć zagrożenia życia. Pozwolił mi równocześnie jasno i dogłębnie zrozumieć, że jest to szczególna Jego łaska dla mnie samego jako człowieka, a równocześnie – z uwagi na posługę, jaka sprawuję jako Biskup

Świadomość jedności w cierpieniu, nabiera jeszcze głębszego wyrazu, gdy jest aktem religijnym: „Zjednoczony z Chrystusem, mówił Jan Paweł II, składam moje cierpienie w ofierze za Kościół i świat”⁵⁷. U progu pontyfikatu zadeklarował: „Do tego więc Chrystusa Odkupiciela zwróciły się moje myśli i serce w dniu 16 października, gdy po kanonicznie dokonanym wyborze postawiono mi pytanie «czy przyjmujesz»”⁵⁸. Następca Piotra musi być świadomy wpisania cierpienia w jego posługę: „Dni choroby pozwalają mi jeszcze lepiej zrozumieć wartość posługi, do której zostałem powołany przez Boga w Kościele jako kapłan, jako biskup, jako następca Piotra; posługa ta wyraża się też przez dar cierpienia”⁵⁹.

Modlitwa, posługa pasterska oraz cierpienie stanowią wyraz świadectwa dawanego Chrystusowi. To potwierdzanie wiarygodności jego osoby oraz posługi w świecie, jako następcy Piotra z Betsaidy⁶⁰. Zdaje się, że „Ewangelia cierpienia” zawsze wyrażała szczególny znak świadectwa i najwyższą moc chrześcijańskiego orędzia Jezusa Chrystusa⁶¹.

W to świadectwo wpisuje się także Benedykt XVI: „Wyrażam najgłębszą ufność, że przy całej mojej słabości Pan udzieli mi każdej łaski potrzebnej, aby sprostać wedle Jego Woli wszelkim za-

Rzymu i następca świętego Piotra – łaska dla Kościoła” (Jan Paweł II, *Doświadczyłem wielkiej łaski: cierpieniem i zagrożeniem życia mogłem dać świadectwo*. Audiencja generalna. 14.10.1981. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 4. 2. 1981. Red. F. Kniotek. Poznań-Warszawa 1989, s. 170).

⁵⁷ Jan Paweł II, *Modlę się za brata, który mnie zranił*. Regina coeli z Papieżem. 17.05.1981. W: Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, T. 4. 1. 1981. Red. F. Kniotek. Poznań-Warszawa 1993, s. 583.

⁵⁸ Jan Paweł II, Encyklika *Redemptor hominis*, Citta del Vaticano 1979 nr 2.

⁵⁹ Jan Paweł II, Anioł Pański. 13.10.1996. W: Jan Paweł II, *Ewangelia cierpienia. Wybór homilii, przemówień i dokumentów*, red. J. Poniewierski. Kraków 1997, s. 258.

⁶⁰ „Zrozumiałem, że potrzeba było, bym dysponował tym argumentem wobec możliwych tego świata. Znów mam się z nimi spotkać i rozmawiać. Jakich mogę użyć argumentów? Pozostaje mi ten argument cierpienia. Chciałbym im powiedzieć: zrozumcie to, zrozumcie, dlaczego papież znowu był w szpitalu, dlaczego znów cierpiał. Zrozumcie to, przemyślcie to jeszcze raz” (Jan Paweł II, Anioł Pański. 29.05.1994. W: Jan Paweł II, *Ewangelia cierpienia*, dz. cyt., s. 250).

⁶¹ Por. tamże, s. 250.

daniom, doświadczeniom i cierpieniom, jakich zechce zażądać od swego sługi w ciągu życia”⁶².

Posługa następcy Piotra to czas „promieniowania światłem oblicza z Getsemani”⁶³, w specyfice czasów i okoliczności⁶⁴. Ta „osobista odpowiedzialność – stanowiąca jądro nauki o prymacie – nie sprzeciwia się więc w żaden sposób teologii krzyża ani *humilitas christiana*, ale z niej wynika, będąc momentem jej ostatecznego ukonkretyzowania (...). *Vicarius Christi* to tytuł dogłębnie przeniknięty teologią krzyża”⁶⁵.

Martyrologiczne świadectwo

Krzyż jest najczytelniejszym wykładnikiem świadectwa wymaganego od Piotra i jego następców, chodzi bowiem o świadka doskonałej miłości na wzór Chrystusa⁶⁶. Ogołocenie Jezusa jest wyznacznikiem powołania, jakie musi spełniać każdy papież: „nie został zrodzony ani wybrany dla siebie, lecz dla nas, tzn. dla całej owczarni (...). Na urządzie pasterza musi zachowywać się i postępować jako ten najmniejszy i wyznawać, że nic nie wie ponad to, czego nauczył go Bóg Ojciec przez Jezusa Chrystusa”⁶⁷.

W tym kontekście jawi się wyraźniej osobista odpowiedzialność: „Urząd papieski oznacza krzyż i to największy z możliwych. Cóż bowiem może być bardziej związane z krzyżem niż troska i odpowiedzialność za wszystkie Kościoły na kuli ziemskiej (...). To przykucie do Słowa i woli Bożej w uległości Panu sprawia właśnie to, że tron papieski staje się krzyżem, a *vicarius* występuje jako zastępca okazując posłuszeństwo i odpowiadając w ten spo-

⁶² *Testament Ojca Świętego Jana Pawła II*, „L'Osservatore Romano” 26:2005 nr 5, s. 16.

⁶³ Por. T. Styczeń, *Promieniować światłem oblicza z Getsemani*. W: *Kościół w czasach Jana Pawła II*, red. M. Rusecki, K. Kaucha, J. Mastej. Lublin 2005, s. 51-61.

⁶⁴ Por. M. Rusecki, *Papież – świadek i znak jedności Kościoła*, „Roczniki Teologiczne” 43/1996 z. 2, s. 155.

⁶⁵ J. Ratzinger, *Wykłady bawarskie 1963-2004*, dz. cyt., s. 32.

⁶⁶ Por. R. Fisichella, *Martirio*. W: *Dizionario di Teologia Fondamentale*. Red. R. Latourelle, R. Fisichella. Assisi 1990, s. 670-673.

⁶⁷ J. Ratzinger, *Prymat papieża a jedność Ludu Bożego*. W: J. Ratzinger, *Kościół - Ekumenizm – Polityka*, Kolekcja Communio t. 5, Poznań 1990, s. 44.

sób personalnie za tego, którego śmierć i zmartwychwstanie ma wyznawać”⁶⁸.

To martyrologiczne świadectwo prymatu znajduje miejsce w fakcie, iż papież jako *servus servorum Dei*, niesie na sobie odpowiedzialność najwyższej władzy, doświadcza swoich ograniczeń i zobowiązuje się też do osobistego świadectwa, które wpisuje się w znak krzyża⁶⁹. Zatem świadectwo, włącznie z najdoskonalszym jego wymiarem – męczeńską śmiercią – wpisane jest w posługę papieską. Chrystologiczny jego charakter, oznacza *de facto* partycypację Piotra i Dwunastu w świadectwie Chrystusa złożonym na krzyżu⁷⁰.

Apostoł z Betsaidy jest świadkiem zmartwychwstałego Jezusa, gwarantem i nauczycielem autentycznej nauki Jezusa oraz symbolem urzędu pasterskiego⁷¹. Zatem od jego następców oczekuje się odbicia tego wzoru, z gotowością do dawania świadectwa, nie wyłączając znaku krzyża⁷². „Prymat – zauważa J. Ratzinger – jako poświadczenie wyznania Chrystusa należy w pierwszym rzędzie rozumieć na gruncie składanego osobiście, także przez męczeństwo, świadectwa weryfikującego zaświadczenie o Tym, którego ukrzyżowano i który na krzyżu zwyciężył. Prymat na gruncie takiej teologii męczeństwa istnieje w istocie jako gwarancja opozycji Kościoła – w jego katolickiej jedności – wobec zawsze naznaczonej partykularyzmem władzy świeckiej”⁷³.

⁶⁸ Tamże, s. 46.

⁶⁹ „Tak jak wszyscy wierni Biskup Rzymu musi być uległy słowu Bożemu i wierze katolickiej, jest gwarantem posłuszeństwa Kościoła i – w tym znaczeniu jest «servus servorum». Nie podejmuje decyzji samowolnie, ale wyraża wolę Boga, który przemawia do człowieka w Piśmie Świętym, przeżywanym i interpretowanym przez Tradycję; innymi słowy, «episkope» prymatu ma granice, które wynikają z Bożego prawa i z nienaruszalnej boskiej konstytucji Kościoła, zawartej w Objawieniu. Następca Piotra jest skałą, która przeciwstawiając się samowoli i konformizmowi gwarantuje bezwzględna wierność słowu Bożemu: wynika z tego również charakter męczeński jego Prymatu, który obejmuje także osobiste świadectwo posłuszeństwa krzyżowi” (Kongregacja Nauki Wiary, *Prymat Następcy Piotra w Tajemnicy Kościoła*, nr 7).

⁷⁰ Por. M. Rusecki, *Papież – świadek i znak jedności Kościoła*, dz. cyt., s. 151-152.

⁷¹ Por. H. J. Pottmeyer, *Dlaczego Kościołowi potrzebny jest papież?*, *Communio* 66(1991) nr 6, s. 76.

⁷² Por. H. Urs von Balthasar, *Der antirömische Afekt*, Freiburg 1974, s. 120.

⁷³ J. Ratzinger, *Wykłady bawarskie 1963-2004*, dz. cyt., s. 25.

* * *

Biskup Rzymu, następca św. Piotra jest wiarygodnym świadkiem żyjącego w swoim Kościele Jezusa Chrystusa i znakiem sprzeciwu, Głową Kolegium i stróżem jedności całego ludu Bożego. *Vaticanum II* wskazuje, że „Biskup Rzymski, następca Piotra, któremu Chrystus powierzył misję pasienia swych owiec i baranków, cieszy się z ustanowienia Bożego najwyższą, pełną, bezpośrednią i powszechną władzą dla opieki nad duszami. On też z tego względu, że jako pasterz wszystkich wiernych otrzymał posłannictwo, by dbać o dobro wspólne całego Kościoła i o dobro poszczególnych Kościołów, zajmuje naczelne stanowisko w zwyczajnej władzy nad wszystkimi Kościołami”⁷⁴.

Summary

Biblical tradition referring to Cephas very clearly points out that already as Peter he was established the Rock of the Church. One of his tasks was to strengthen his brothers in faith and in the fidelity to the witness which one takes upon themselves while accepting faith. This was Peter – the oldest has it – who became the first witness to Christ’s resurrection. His fidelity, despite some difficulties, found its fulfillment in the witness of his martyrdom in Rome. It is clear, that Peter’s enduring office has exclusively religious sense. Peter’s successor has to give witness to the unity of faith and of the Church. However, the most important is Peter’s witness as the follower of Christ. The task of strengthening in faith assumes – at present - a call to ecumenism. The whole Peter’s ministry is duty of love. This witness is not free from suffering and from the dimension of martyrdom.

⁷⁴ DB 2.